

How to Make Glass (Manually), 1970, Peter Nestler

21.01.18

Diumenge 18:30 h

PETER NESTLER (I) BIOGRAFIA DELS OBJECTES

Amb una extensa obra fílmica aclamada per cineastes com Jean-Marie Straub, Harun Farocki o Hartmut Bitomsky, Peter Nestler (1937) és un dels documentalistes més importants de l'Alemanya de postguerra. Moltes de les seves pel·lícules, com les que es presenten en aquesta sessió, se centren en la història del treball, en els processos productius i en les condicions laborals; d'altres tracten la immigració, els efectes de la industrialització a les àrees rurals, la memòria i l'ecologia. Tot sempre a partir d'una mirada minuciosa, poètica i política alhora, amb la qual el cineasta intenta arribar a l'essència de les coses.

A la dècada de 1970, Peter i Zsóka Nestler van dur a terme un conjunt de pel·lícules educatives per a la televisió sueca centrades en la fabricació artesanal. Aquesta mena de "biografies d'objectes" són recerques rigoroses sobre la història de les tècniques de treball, els processos de producció i els materials. En aquesta sessió es projectaran tres d'aquests documentals, que, malgrat la seva simplicitat aparent, exploren les relacions entre l'economia, la política i la història a partir de la producció manual de vidre, la fabricació de paper i l'extracció de mineral de ferro.

Peter Nestler:

How to Make Glass (Manually),
1970, 16mm (Projecció en Blu-ray), 24min
About the History of Paper, Part. 1,
1972-73, 16mm, 25min
Mining and Ironworks, Part. 2,
1974-75, 16mm, 31min

Duració total: 85min

Còpies cortesia de la Deutsche Kinemathek

A Alemanya, Peter Nestler no hi va tenir mai res a fer. El seu cinema polític i esquerrà suposava “una crítica molesta en el si del seu propi niu”, i amb el poc espai que tenia l'autocrítica a la dècada dels seixanta aquest mateix niu va decidir expulsar-lo. No se'l va censurar, no directament, però els productors li van retirar qualsevol finançament. El 1966 va emigrar a Suècia. Després de mudar-s'hi, ell i la seva dona Zsóka van realitzar una sèrie de pel·lícules amb fins educatius per a la televisió sueca sobre la producció del vidre, el paper i el ferro i la història de la impremta, per esmentar-ne uns exemples. Aquestes “biografies d'objectes” observaven la història de les tècniques de treball, els processos de producció i els materials, així com la història de la seva representació.

D'una manera o altra, la veritat sobre la nostra vida material s'ha d'explicar, i Nestler proposa una altra manera de fer-ho. Aquestes “biografies d'objectes”, tal com en deia ell mateix, tenen un caràcter estètic i didàctic, i són aparentment molt senzilles, si bé a l'interior de la seva naturalesa instructiva i ordinària hi resideix una crítica complexa del control exercit sobre els mètodes de producció i de qui l'exerceix. En la seva simplicitat, aquestes pel·lícules encara ens poden dir moltes coses sobre la producció i l'empremta que aquesta deixa en nosaltres. D'una banda, el cinema suposa per a la institució del treball exactament el mateix que per a tots els temes que tracta: potència el que podríem haver pensat que ja sabíem o el que havíem passat per alt o relegat a l'oblit de les creences populars, i es torna a centrar en la matèria. En alguns casos, les pel·lícules de Nestler reavaluen o incorporen a certs temes conclusions diferents d'aquelles que potser havíem inferit sense més ni més, donat per fetes o simplement ignorat. En altres casos, aquests treballs aporten imatges al que ja sabem d'aquests materials. Per dir-ho d'una altra manera: les pel·lícules que tracten el tema de la producció tornen a proclamar que la producció és un tema digne de la nostra atenció.

Les paraules de Bertolt Brecht també són aplicables a les pel·lícules de Nestler: “Desenterrar la veritat que hi ha sota l'abocador del que és evident, connectar de manera explícita la individualitat amb la generalitat, identificar el que importa en el gran esquema de les coses, aquest és l'art del realista”. El terme “biografia d'objectes” prové d'un assaig sobre les novel·les soviètiques que Serguei Tretiakov va escriure el 1929. “La biografia de l'objecte”, tal com van assenyalar els editors d'Octubre, “es pot entendre com un mètode per desfer la inextricable acumulació de fets en el mecanisme de l'heroi. A diferència de la novel·la tradicional, que filtra les complicades interaccions de múltiples grups socials a través de l'impacte sobre la psique d'un sol personatge, la biografia de l'objecte de Tretiakov és una mena d'antinovel·la d'aprenentatge que no se centra en la consistència psicològica, sinó en persones que són excloses per diferents processos de producció. Si l'heroi era qui mantenia unida la novel·la tradicional, l'acció és la que manté unida la biografia de l'objecte.[1]”

El final d'aquest assaig de Tretiakov és especialment rellevant: “L'estructura compositiva de la ‘biografia de l'objecte’ és una cinta transportadora al llarg de la qual, per mitjà de l'esforç humà, una unitat de matèria primera es desplaça i es transforma en un producte útil. la biografia de l'objecte té una capacitat extraordinària per incorporar material humà. Les persones s'acosten a l'objecte en una secció transversal de la cinta transportadora. Cada segment presenta un nou grup de gent. Quantitativament, es pot fer un seguiment del desenvolupament d'un gran nombre de persones sense alterar la dimensió de la narració. Aquestes persones estableixen contacte amb l'objecte a través de les seves característiques socials i capacitats de producció. El moment del

consum ocupa només la part final de la cinta transportadora. Les característiques individuals i distintives de les persones aquí ja no són rellevants. Els tics i les epilèpsies de l'individu passen desapercebudes. El que ocupa el primer pla són les neurosis socials i les malalties professionals d'un grup determinat”.

Mentre que per forçar el lector d'una novel·la biogràfica a percebre alguna qualitat social en l'heroi cal exercir un cert grau de violència, en la “biografia de l'objecte” succeeix el contrari: aquí el lector ha de fer un esforç per imaginar que un fenomen determinat és un tret de la personalitat individual del personatge.

En la “biografia de l'objecte”, l'emoció troba el seu lloc i no es percep com una experiència privada. En aquestes biografies aprenem la importància social d'una emoció en considerar l'efecte que té sobre la producció de l'objecte.

Recordem també que a banda i banda de la cinta transportadora que transporta l'objecte hi ha persones. Aquesta secció longitudinal de la massa humana travessa diferents classes socials. Les trobades entre patrons i treballadors no són catastròfiques, sinó moments orgànics de contacte. En la biografia de l'objecte podem veure sinòpticament la lluita de classes en totes les etapes del procés de producció. No hi ha cap raó per traslladar la lluita de classes a la psicologia de l'individu erigent una barricada especial on aquest pugui hissar una bandera vermella.

A la cinta transportadora de l'objecte, la revolució es percep com una cosa més determinada, més convincent, com un fenomen de masses, perquè les masses necessàriament participen en la biografia de l'objecte.

Per tant, no és la persona individual la que es mou a través d'un sistema d'objectes, sinó l'objecte el que es trasllada a través del sistema de persones: en literatura, aquest és un recurs metodològic que ens sembla més progressista que els que se solen utilitzar en les lletres clàssiques.

Necessitem urgentment llibres que tractin sobre els nostres recursos econòmics, sobre els objectes fabricats per persones i sobre les persones que fabriquen els objectes. La nostra política sorgeix de l'economia, no hi ha ni un sol segon en el dia d'una persona que no estigui relacionat amb l'economia o la política. Llibres com *El bosc*, *Pa*, *Carbó*, *Ferro*, *Lli*, *Cotó*, *Paper*, *La locomotora* i *La fàbrica* no han estat escrits. Els necessitem, i tan sols a través de la “biografia de l'objecte” es poden fer adequadament. És més, si conduïm, com si es tractés d'un objecte, un ésser humà per la cinta transportadora narrativa, aquest se'ns apareixerà sota una nova perspectiva i mostrarà tot el seu valor. Però això només pot succeir després que hàgim reorientat les pràctiques de recepció dels lectors plantejades en les lletres clàssiques i les haguem conduït cap a una literatura estructurada d'acord amb el mètode de la “biografia de l'objecte”.

[1] Tretiakov, Serguei “The Biography of the Object”. A: October (núm. 118, tardor 2006: 57-62). Editat originalment com a “Biografiia veshchi”. A: Literatura fakta, ed. Nikolai Chuzhak (Moscou: Federatsia, 1929: 66-70).

Propera projecció:

25.01.18

Dijous 19:30h

LA PANTALLA ESCRITA.
LES PEL·LÍCULES DE MICHELE FLEMING